

•1910, AA

REGULACE POTOKA

Špindlerův Mlýn – Bílé Labe

Dynamika horního toku Bílého Labe je velká, na dvou kilometrech padá o 300 výškových metrů. U pravostranného přítoku Čertova strouha je obrovská, během kilometru se propadne o 250 výškových metrů. V suťových korytech voda unáší kameny, zeminu a podemleté stromy. Vytvořené zátarasy po protržení znásobí účinek proudu. C.K. Lesnicko-technické oddělení pro hrazení bystřín v Praze navrhlo a řídilo provedení regulačních prací v Krkonoších v letech 1901 až 1914.

Na Bílém Labi nad stejnojmennou boudou vzniklo přes pětatřicet příčných kamenných přehrad, v Čertově strouze čtyřicet. Každá přepážka zmírní spád, přepadem se voda „zlomí“ a tím výrazně zpomalí. Kamenná přehrada číslo 27 na Bílém Labi také chrání sypké břehy tvořené zvětralínami a ledovcovými akumulacemi. Kameníci ji sestavili z opracovaných místních žulových bloků a po sto letech bez stavebních úprav je součástí přírodního prostředí.

WILDBACHREGULIERUNG

Spindelmühle – Weißwasser

Die Dynamik des Oberlaufs des Weißwassers ist groß, überwindet der Fluß doch auf zwei Kilometern an die 300 Höhenmeter. Beim rechtsseitigen Zufluß des Teufelwiesebaches ist die Dynamik gewaltig, auf einem Kilometer stürzt er 250 Höhenmeter herab. In Geröllbetten reißt das Wasser Gestein, Erdreich und auch unterspülte Bäume mit. Wenn sich Barrieren gebildet haben, die anschließend reißen, erhöht dies die Wucht des Stromes noch. Die k.u.k. Forsttechnische Abteilung zur Verbauung von Wildbächen in Prag nahm sich in den Jahren von 1901 bis 1914 der Leitung und Realisierung der Regulierungsarbeiten im Riesengebirge an. Am Weißwasser über der gleichnamigen Baude entstanden über fünfundreißig terrassenförmige steingemauerte Querdämme, im Teufelwiesebach gar vierzig. Jedes dieser Hindernisse mildert das Gefälle, durch den Überfall wird der Wasserstrom „gebrochen“ und dadurch deutlich verlangsamt. Der Steindamm Nr. 27 am Weißwasser schützt darüber hinaus auch die lockeren Ufer, die aus Verwitterungen und Gletscherablagerungen bestehen. Die Steinmetze bauten sie aus hiesigen bearbeiteten Granitblöcken und nach hundert Jahren ohne bauliche Eingriffe sind sie zum Bestandteil des natürlichen Milieus geworden.

VODOTEČE / WASSERLÄUFE 3.6

KAMENICKÁ ŠKOLA Detailní prohlídka regulačního díla z počátku 20. století v povodí Labe nebo Úpy nejen u odborníka vzbudí obdiv. Projektanti nespolehali na beton a nechali regulace v horách postavit z místních kamenů „na sucho“. V západních Krkonoších převládající žula jim umožnila spasování velkých opracovaných bloků. Statické výpočty založili na hmotnosti jednotlivých kamenů a úhlech do sebe opřených ploch. Vedle účelnosti překvapí ozdobné otesání kamenů na koruně hrází krkonošského „Machu Picchu“. Ve východních Krkonoších se museli spokojit s přeměněnými granity, především rulou. Menší kameny s podélnou odlučností jsou vhodné ke štětování. Na výšku postavené kameny vyklínovali menšími, až vznikla pevná klenba. Dokonalou ukázkou takového díla je regulace Růžového potoka pod trasou lanovky na Růžovou horu nebo žlab u Velkých Pardubických bud v Janských Lázních. Dílo v Bílém Labi a v Peci pod Sněžkou provedli kameníci z Jižních Tyrol a s minimální údržbou slouží sto let.

STEINMETZKUNST PAR EXELENCE Eine eingehende Untersuchung dieser Flußregulierungswerke vom Beginn des 20. Jahrhunderts im Quellgebiet der Elbe oder Aupa erregt nicht nur bei Fachleuten Verwunderung. Die Projektanten verließen sich nicht auf Beton und ließen die Regulierungsbauten mörtellos aus dem hier vorhandenen Gestein errichten. Der im Westriesengebirge überwiegende Granit ermöglichte es, große zurechtgehauener Blöcke aufzuschlichten und einzupassen. Die statischen Berechnungen basierten auf dem Gewicht der einzelnen Blöcke und den Winkeln der sich gegenseitig stützenden Flächen. Neben der effektiven Zweckmäßigkeit überrascht nicht minder die kunstvolle Behauung der Steine auf der Dammkrone dieses „Machu Picchu“ des Riesengebirges. Im Ostriesengebirge mußte man sich mit metamorphen Graniten begnügen, vor allem mit Gneis. Kleinere Steine mit Längsabsonderung sind gut zur Sturzpflasterung geeignet. Aufrecht stehende Steine wurden mit kleineren Steinen verkeilt, bis eine feste Wölbung entstand. Bilderbuchbeispiele sind z.B. die Regulierung des Stumpengrundwassers unter der Sesselliftbahn zum Rosenberg oder die Rinne bei den Großen Kühnelbauden bei Johannesbad. Die Werke im Weißwasser und in Petzer wurden von Steinmetzen aus Südtirol ausgeführt und dienen bei minimaler Wartung schon hundert Jahre ihrer Bestimmung.